

LÄNSGEMENSAM FOLKHÄLSOPOLICY – JÄMTLANDS LÄN 2011 – 2015

Förslag till Folkhälsopolicy av Beredningen för Folkhälsa, livsmiljö och kultur, Jämtlands läns landsting

Antagen av Regionförbundets styrelse den 24 februari 2011, § 21, Dnr 2011-49

INNEHÅLL

Folkhälsopolicy, Jämtlands län	3
Trygga uppväxtvillkor	
Utbildning och arbete	
Hälsofrämjande miljö	
Delaktighet och inflytande	
Utgångspunkter för Folkhälsopolicyn	4
Hälsans bestämningsfaktorer	5
Framgångsfaktorer	6
Samarbete	6
Uppföljning	6
Bakgrundsmaterial	6

VISION

”Hälsa på lika villkor för hela befolkningen för en hållbar utveckling i Jämtlands län”

Folkhälsopolicy, Jämtlands län

Grunderna till hälsa och välbefinnande formas av sociala och ekonomiska faktorer; livsvillkor som är påverkbara genom politiska beslut. Obalansen vad gäller dessa förhållanden leder till ojämlik hälsa och påverkar förutsättningarna att tillägna sig goda levnadsvanor.

Genom att skapa förutsättningar för så goda uppväxtvillkor som möjligt får vi en friskare befolkning. Förutom egenvärdet med en god hälsa stärker det också förutsättningarna för en hållbar utveckling i regionen.

Vi har valt att utgå ifrån fyra utvecklingsområden i det strukturerade länsarbetet med de utmaningar som påverkar folkhälsan. Utvecklingsområdena konkretiseras i lokala och regionala handlingsplaner som utvecklas inom ett länsgemensamt folkhälsonätverk.

Trygga uppväxtvillkor

Förutsättningar för detta skapas genom:

- En god föräldra-/barnrelation.
- Goda sociala villkor för barnfamiljer.
- En trygg ekonomisk situation.

Utbildning och arbete

Förutsättningar för detta skapas genom:

- En förskola/skola som ger alla samma förutsättningar, oavsett var du bor.
- Hälsöfrämjande skolutveckling
- Ett brett utbildningsutbud som även är lokalt anpassat.
- Framtidsinriktad- och arbetsmarknadsanpassad utbildning.
- Att ta vara på mångfalden i arbetslivet.
- Verktyg för att våra medborgare ska kunna stanna kvar i eller återkomma till arbetslivet.
- Möjligheter till livslångt lärande.
- Att utveckla samarbete mellan olika aktörer för en tryggare arbetsmarknad för ungdomar.

Hälsöfrämjande miljö

Förutsättningar för detta skapas genom:

- Att i alla planeringsprocesser väga in fysiska, psykiska, sociala och trygghetsaspekter.
- Social gemenskap i när- och bostadsområde som utgör stödjande nätverk.
- Fritids- och kulturutbud som formar identiteter, kulturer och livsprojekt.
- Att samlokalisera arenor för möten mellan alla grupper av människor.
- Att naturmiljöer och grönområden finns tillgängliga på nära håll.
- Ett fokus på hälsosamt åldrande och dess möjligheter i olika miljöer.

Delaktighet och inflytande

Förutsättningar för detta skapas genom:

- Förbättrade möjligheter till inflytande, kontroll och att kunna påverka sitt liv.
- Ökade möjligheter för medborgarna att vara delaktiga i styrning och utveckling av samhället - av särskild stor vikt när det gäller jämställdhet, integration, funktionsnedsättning och arbetsmarknad.
- Ett öppnare beslutsfattande och en positiv inställning till dialoger.
- Hälsöfrämjande ledarskap som främjar delaktighet och inflytande.

Utgångspunkter för Folkhälsopolicyn

I Jämtlands län ska vi skapa samhälleliga förutsättningar för att nå målet om en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Vi vill göra en kraftsamling kring folkhälsoarbetet med ett särskilt fokus på barn, ungdomar och äldre. Vårt gemensamma folkhälsoarbete i länet ska främja social, psykisk och fysisk hälsa samt öka människors välbefinnande. Därigenom ges människor ökade förutsättningar för stärkt självkänsla, framtidstro och en känsla av sammanhang. Insatserna inom ramarna för detta folkhälsoarbete ska bidra till en mer jämlik hälsa och skapa en framtidstro.

Folkhälsopolicyn är ett politiskt dokument som uttrycker politiska värderingar och fokuserar på förändringar av livsvillkor vilka påverkas genom politiska beslut.

Jämtlands läns folkhälsoarbete ska utgå ifrån att samhället ska vara inkluderande - det vill säga att samhället ska skapas för alla - oavsett genus, ålder, nationalitet, religion, sexuell läggning, etnicitet, funktionsnedsättning och socioekonomisk situation.

Länets övergripande folkhälsopolicy utgör en grund för lokala handlingsplaner som respektive huvudman ansvarar för - utifrån lokala förutsättningar.

Folkhälsa är en viktig fråga för fler än kommuner och landsting. Denna folkhälsopolicy är resultatet av en övergripande beskrivning av områden där kommuner och landsting kommer att söka ett vidare samarbete. Viktiga samverkansparter i länets folkhälsoarbete är de ideella organisationerna, näringslivet samt regionala och statliga organ.

Framtagandet av folkhälsopolicyn har skett i en gemensam process med länets kommuner och landstinget. Gemensamma arbetsgrupper (fokusgrupper) har diskuterat fram förslag till områden som policyn fokuserar på. Dialog har även förts med olika intresseorganisationer, myndigheter och näringsliv. Förslag till policy har remissbehandlats hos länets kommuner.

Folkhälsopolicyn ska ses som ett underdokument till Regionala utvecklingsstrategin.

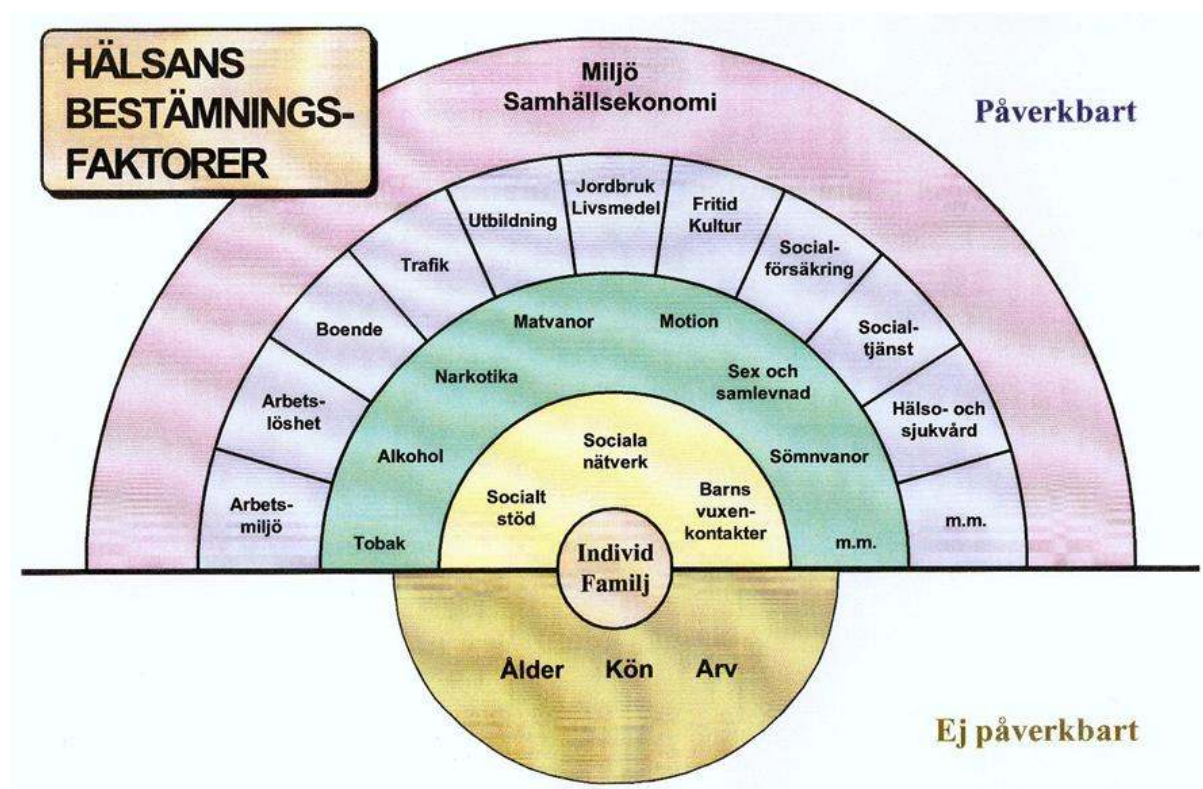
Hälsans bestämningsfaktorer

Hälsans bestämningsfaktorer skapades av Dahlgren/Whitehead 1991 för att åskådliggöra vad som påverkar hälsan. Den yttersta halvcirkeln står för omgivningsfaktorer, sedan följer livsvillkor, levnadsvanor/livsstil, sociala nätverk, individen samt de opåverkbara individuella faktorerna ålder, kön och arv.

Hälsan påverkas av en mängd olika faktorer som på olika sätt och på olika nivåer samspelar med varandra. Detta blir tydligt om man studerar schemat för hälsans bestämningsfaktorer.

En del bestämningsfaktorer kan påverkas genom individuella ställningstaganden och uttrycks genom våra levnadsvanor och vår livsstil. I allmänhet behövs det dock politiska beslut och kollektiva åtgärder, för att styra faktorer som inte är direkt påverkbara för individen själv.

Att kunna påverka tillvaron - att ha makt i vardagen - har visat sig vara en betydelsefull faktor för en god hälsa. De som själva kan planera och styra sina liv har i större utsträckning en bättre hälsa än de som inte har den möjligheten. Detta är nära kopplat till i vilken grad man upplever sig vara delaktig och kan påverka i samhället.

Hälsans bestämningsfaktorer har ett komplext och sinsemellan starkt samband. För att en insats ska bli framgångsrik krävs särskilda förutsättningar, eller att en insats senare följs av en annan, eller att de görs samtidigt. Fördelen med att utgå från bestämningsfaktorerna är att målen blir åtkomliga för politiska beslut och kan påverkas genom olika typer av samhällsinsatser.

Framgångsfaktorer

För att folkhälsoarbetet ska bidra till en positiv utveckling i länet krävs att folkhälsoaspekterna integreras i den ordinarie verksamheten samt i styrande dokument. På detta vis finns alltid folkhälsoaspekterna med inför beslut och i samband med uppföljning. Vidare krävs en övergripande dialog mellan samhällets olika aktörer för att erforderliga resurser ska kunna ställas till förfogande för främjande och förebyggande insatser.

Folkhälsoarbetet i länet bör delas upp i fyra olika angreppssätt för att fortsätta och löpande nå framgång:

1. Mäta och kartlägga.
2. Insatser.
3. Utvärdera insatser.
4. Bredda kunskapsbasen:
 - utveckla yrkesgrupper med expertis om sociala bestämningsfaktorer
 - öka allmänhetens medvetenhet.

Samarbete

Samverkan mellan kommunerna och landstinget i olika folkhälsonätverk är en central förutsättning för policyns genomslagskraft både på politisk och på tjänstemannanivå. Detta öppnar upp för ett effektivare resursutnyttjande eftersom det då blir möjligt att dela på tillgänglig kunskap och erfarenhet.

Det finns ett behov av stöd och kunskapsöverföring till mindre kommuner som inte har egna folkhälsojästemän. Det innebär att länets gemensamma resurser inom folkhälsoområdet kan nyttjas mer konstruktivt. Det behövs ett länsgemensamt folkhälsonätverk.

Olika regionala statliga organ är viktiga samverkansparter. Även näringslivet har som arbetsgivare stor betydelse för utvecklingen av befolkningens hälsa. De ideella organisationerna har andra perspektiv och andra drivkrafter än övriga samhällsorgan, som gynnar en positiv hälsoutveckling. De ideella organisationerna har dessutom unika möjligheter att nå medborgarna i deras vardag.

Samarbetet ska ske utifrån de lokala handlingsplaner som tas fram ute i länet och som baseras på den övergripande folkhälsopolicyn.

Folkhälsofrågor av gemensamt intresse i länet hanteras på en övergripande nivå av Regionförbundet Jämtlands län.

Det är viktigt att knyta folkhälsoarbetet till EU2020 med särskilt fokus på punkten ”Främja social delaktighet och bekämpa fattigdom”, där det slås fast att medlemsstaterna ska främja fullt deltagande i samhället och utöka möjligheterna till sysselsättning.

Nationella folkhälsopolitiska dokument och mål ska beaktas.

Uppföljning

En uppföljning och uppdatering av folkhälsoarbetet i länet utifrån folkhälsopolicyn ska göras minst en gång under varje mandatperiod. Revidering ska ske senast 2015.

Folkhälsopolicyn utgör ett underdokument till länets antagna regionala utvecklingsstrategi (RUS). Ansvar för att revidera, kommunicera och samordna arbetet med folkhälsopolicyn ligger hos Regionförbundet Jämtlands län.

Bakgrundsmaterial

Bakgrundsmaterial och referensförteckning kan erhållas från respektive kommun, Jämtlands läns landsting samt Regionförbundet Jämtlands län.